

Det här verket har digitaliserats vid Göteborgs universitetsbibliotek.
Alla tryckta texter är OCR-tolkade till maskinläsbar text. Det betyder att du kan söka och kopiera texten från dokumentet. Vissa äldre dokument med dåligt tryck kan vara svåra att OCR-tolka korrekt vilket medför att den OCR-tolkade texten kan innehålla fel och därför bör man visuellt jämföra med verkets bilder för att avgöra vad som är riktigt.

This work has been digitised at Gothenburg University Library.
All printed texts have been OCR-processed and converted to machine readable text.
This means that you can search and copy text from the document. Some early printed books are hard to OCR-process correctly and the text may contain errors, so one should always visually compare it with the images to determine what is correct.

DAGNY

TIDNING FÖR
SVENSKA
KVINNORÖRELSEN

UTGIFVEN GENOM FREDRIKA-BREMER-FÖRBUNDET AF FÖRENINGEN DAGNY

N:r 5.

Stockholm 4 Februari 1909

2:a årg.

Prenumerationspris: 1/4 År... kr. 4:50 1/2 År... kr. 2:50 3/4 »... » 3:50 1/4 »... » 1:25 Lösnummer 10 öre. Prenumeration sker såväl i landsorten som i Stockholm å närmaste postanstalt eller bokhandel.	Redaktion: Mästersamuelsgatan 51, en tr. Telefoner: Allm. 6353. Riks- 12285. — Utgifningstid hvarje torsdag.	Redaktör o. ansvarig utgivare: ELLEN KLEMAN. Mottagningstid: Kl. 11—12. — Stockholm 1909, Aftonbladets tryckeri.	Expedition och Annonskontor: Mästersamuelsgatan 51, en tr. — Post- och telegramadress: DAGNY, Stockholm.	Annonspris: 15 öre per mm. Enkel spaltbredd 50 mm. Marginalannons under texten 15 mm:s höjd per gång 10:—. Rabatt: 5 ggr 5 %, 10 ggr 10 %, 20 ggr 20 %, 50 ggr 25 %. Annons bör vara inlämnad senast måndag f. m.
---	---	--	---	---

Eva Bonnier.

Några minnesord.

Eva Bonnier utöfvade på sina vänner, i synnerhet på dem, som kommo i beröring med henne redan i ungdomsåren, ett starkt inflytande, med den makt, som utgår från en intens personlighet, laddad med lidelse och intelligens. Laddad, det är just ordet för den stämning, som behärskade tiden vid 70-talets slut och större delen af 80-talet, och som sammanföll med Eva Bonniers egen andliga Sturm- und Drang-period. Där fanns något af tjusningen och faran att trampa underminerad mark — ihålig af de Strindbergiska idéernas sprängborrnigar — men luften var hög, ljus, strålande, fylld af en ungdomlig längtans mest idéella drömmar och förväntningar. Det unga i tiden var i opposition och och i harnesk mot all auktoritet och alla gamla fördomar. Den »få-niga gamla brackigheten» i konst och moral skulle sprängas bort, för att nya sanningar måtte fram i ljuset. Sanningssökeriet! se där tidens lösen och de ungas käpphäst. Skönheten som sådan, som form, brydde man sig ej ännu om, hade ej tid med — endast idéen, idéen.

Det ägde en skuggsida, detta sanningssökande och

lögnafslöjande — det alstrade en misstro till allt och alla, en skepticism midt i entusiasmen — ett analyserande, ett sönderplockande, som kunde bli ödesdigert för en grubblande natur. Man glömde ibland se stort på tingen, blef småaktig, det oväsentliga tog för stora proportioner — nervsystemet pressades.

Hos Eva funnos förenade alla dessa olika själsriktningar. Och mest af allt en medfödd, omutlig ärlighet, som föraktade allt köpsläende, som ibland gjorde henne sträf både mot sig själf och andra.

Men som hon var, blef hon vårt samvete. Ren som snö; en isjungfru och en glödande krater.

Dessa grunddrag bibehöll hon i hela sitt lif, endast modererade af åren, erfarenheten och sjukdomen. Hon gaf och hon slog — men äfven i kvalen hon skänkte, var det andens och lifvets rikedom, där

för tacka vi henne och minnas.

* * *

Uppvuxen i en familj, där litterära och moderna spörsmål gärna diskuterades, fick hon tidigt intresse för de

(Porträttet taget vid 23 års ålder.)

kulturella frågorna. Hon läste mycket, tänkte mycket, och som familjen vistades mycket utomlands på 70- och 80-talen, blef hon redan i ungdomen förtrogen med kontinenten — såg de stora konstcentra, utvidgade sin ödmösesförmåga och sin erfarenhet. Efter en resa i Italien 1878, där hon mottog ett starkt intryck af de gamla mästarna, beslöt hon att på allvar ägna sitt lif åt konsten och sökte samma år inträde vid Akademien. Förut hade hon studerat först för Virgin, sedan hos professor Malmström.

På Dalarö, där familjen under en svit af år tillbragte somrarna, idkade hon friluftsstudier tillika med några konstnärskamrater, däribland Richard Bergh, till hvilken hon allt sedan dess stått i nära vänskapsförhållande. Det var en frisk och liffull ungdomstid — då allt var nytt, då en buske, en sten, en brygga kunde sätta en i målarextas; då sången ekade mellan klipporna, och målargrejorna togos med i roddbåten — då sinnena voro upprörda af diskussioner, af ännu oskyldiga konflikter.

I Akademien öfveranstängde Eva sina redan förut svaga nerver och måste tidtals hvila från arbetet.

Sommaren 1883 vistades hon i Schweiz, och från S:t Moritz beklagar hon sig i bref öfver det mondana lifvet, hvori hon visserligen ej deltog, men som ändå hindrade henne att arbeta à son aise.

Hon fyller den uppkomna tomheten (Eva har aldrig tålt någon tomhet) med en och annan platonisk förälskelse. Denna gång har hennes smäktande natur tilltalats af en skön och blond, italiensk marquis, ägare till fyra förtjusande hästar. Jag tror hästarna togo minst lika stor plats i hennes hjärta som marquisen. Kärleken var beständig, men föremålen växlade intill den stund, hon mötte den man, som blef hennes lufs öde och hennes patos.

Trofasthet var ett grundläggande drag hos Eva både i kärlek och vänskap. Sina vänner kunde hon skoningslöst kritisera, men de behöllo sin plats i hennes hjärta, äfven sedan hon lyft ner dem från den piedestal, där hennes första öfverskattning ställt dem. Sålunda skrifver hon om en vän, som hon satt mycket högt och hvilken förändrade tänkesätt (!) starkt upprört henne: »... Men jag skall aldrig sluta värdera honom — ty af alla människor jag känner fins det *ingen*, som ens tillnärmelsevis har en sådan kärlek till sanningen som han — och sedan förmågan att *vara sann* i så hög grad».

* * *

Pariservistelsen omfattade åren 1883 till 1889, afbruten af besök i hemlandet.

I Paris ordnade Eva sitt lif och sitt arbete i enlighet med sin demokratiska smak. Till ytterlig grad anspråkslös för egen del, utan bekvämlighetsbehof, var det henne endast en njutning att ställa sig solidarisk med de fattiga kamrater, både manliga och kvinnliga, hon där kom i beröring med. I den stora staden,

där hvart kvarter har sin särprägel, hyrde hon en liten anspråkslös atelier, i rez-de-chaussée'n inåt en gård. De omgifvande gatorna voro fyllda af sådana små verkstäder och af idogt arbetande konstnärer.

Hälst tror jag Eva önskat att vara verkligt fattig, fått skura sitt golf själf och laga sin mat utan att, som nu blef fallet, behöfva strida om rätten därtill eller känna sig orättvist bedömd. De kamrater, som af tvång förde samma lif, skulle helt naturligt känt sig mera tilltalade af att hemma hos henne finna det mått af komfort och skönhet, som de själfva saknade, men det förstod Eva ej då — hon var allt för naivt uppgående i socialismens och förbrödringens idéer.

* * *

Första tiden i Paris var Eva uteslutande lycklig. Nöjd med det sätt, hvarpå arbetet bedrefs i Colarossi's elevatelier (där hon gick innan hon skaffade sig sin egen), nöjd med sina lärare, i synnerhet Courtois, som hon beundrade för hans fordran på grundlig och ärlig iakttagelse efter naturen.

Så föddes opponentrörelsen, hvori Eva deltog med hela sin själs ifver och samvetsgrannhet.

De senare åren i Paris fylldes af strider och oro — ty här, efter att redan ha lämnat den första ungdomen bakom sig — mötte henne slutligen det öde, hvartill hon var liksom förutbestämd — och den mäktiga lidelse, som nu helt behärskade hennes känslor, förbrände nog i sin eld mycket af hennes energi på andra områden.

Vid denna tidpunkt målade Richard Bergh det porträtt af Eva Bonnier, som hänger i vårt Nationalmuseum.

Denne store konstnär har med genialisk intuition anslagit just det djupa och tragiska mollackord, som låg kvar och vibrerade under alla hennes själs växlande tongångar, ofta i stigande crescendo dominerande dessa.

Denna gripande musik har han suggererat oss medels ett färgval i svart och gult och genom en egenomligt vibrerande teknik med stänk af svafvel.

Det är riktigt och logiskt att ett konstverk vill uttrycka *en* enhetlig stämning, men för mig, vännen, den efterlevande, som ser hennes lif som ett slutet helt, stiger för inbillningen en annan, en tredje färg, fram, en helt liten lysande fläck, som just mot bakgrunden af denna svarta lava och dessa giftiga lågor får sin rätta relief, sin renhet; jag menar den ljusblå färgen, den himmelsblå — kanske den syrenblå — eller hyacintblå — en jungfrulighetens blå blomma, ren som den, och ljuf, en idyll, en himmelens afspeglung i ett mörkt vatten.

En sådan blomma kan ofta spira på sträfva stjärkar, hvilkas rötter bottna i gåtfulla djup.

Allt oftare och rikare blommade denna planta mot slutet af sin tillvaro.

* * *

Åren 1889—90 återvände en hel del af de svenska pariserkonstnärerna till hemlandet, några för kortare tid, för att ordna utställningar, andra för längre tid eller för alltid: bland dem Eva Bonnier.

Hon deltog i Konstnärsförbundets utställningar åren 1887, 88, 89 och 94, ända till 1899. Sedan lade hon själfmant bort penslarna, trött att strida med ett material, som enerverade henne, och väl kännande att det, hon önskade åstadkomma, öfversteg hennes krafter, såväl andliga som fysiska. Hon offrade sålunda sitt konstnärskap för att mera odeladt kunna ägna sig åt andra uppgifter — ett efterföljansvärdt exempel — och jag tror en Herran behagligare offerlukt, än oset af all den »missbrukade kvinnokraft», som nutilldags orenar konstens altare.

Hade Eva förutsättningar att bli en framstående konstnär? Jag vet ej. Lidelsen fanns där, äfvenså en personlig uppfattning och, såvidt jag minnes, en sträfvande efter koloristisk effekt. Några porträtt äga god karaktäristik, med bredd och enkelhet i uppfattningen. Det bästa i mitt tycke är ett litet porträtt af svägerskan (fru Lisen Bonnier): hufvudet hvilande mot en kudde — förtjusande i sin dunkla värme, och af en charme, som annars saknades i hennes konstnärskap. De större dukar, hon utförde i Paris, voro äkta och primitiva i sin naturalistiska hänsynslöshet.

I Eva Bonniers konst, lika litet som i hennes väsen, fanns något spår af koketteri eller begär att behaga, dock kan det otympliga och kantiga i behandlingen till någon del hafva berott på bristande herravälde öfver tekniken.

Men för att blifva en stor konstnär fordras mer än starka känslor. Det fordras också — inom det själiskas område — ett visst kyligt afståndstagande från sig själf — hvilken förmåga är mannen förbehållen.

Äger en kvinna denna medvetenhet bredvid sitt instinktlif, blir hennes produktion vanligen präglad af en viss torrhet och tomhet — hur stor begåfningen för öfrigt må vara. Det kan inte hjälpas, och jag vågar ej försöka analysera orsakerna. Att undantag gifvas, synnerligen inom det litterära området, upphäfver icke regeln.

Visst är, att Eva äfven framdeles fyllde sitt lif på ett vackert och nyttigt sätt. Hennes nya och största intresse blef fosterbarnet, som hon tog i sin vård genast efter faderns död — den man, hvilken hon allt jämt, och trots allt, älskat och hvars minne hon aldrig upphörde att lidelsefullt dyrka.

Evas ytterligt sårbara och innerst stolta natur förbjöd henne att ta emot mindre än hon gaf. Och man kan lätt sätta sig in i, att den långvariga själsspänning, hvarunder hon sålunda lefvat, till slut skulle menligt inverka på hennes nervsystem — också bröts hennes motståndskraft och hon genomgick en allvarlig kris.

* * *

Efter tillfrisknandet skapade sig Eva ett eget hem först i Stockholm, senare utanför staden.

Hon försökte sig några gånger med framgång på det så moderna objets d'art-området — modellerade några vackra småsaker i silfver och brons: däribland en lampa — mycket ståtlig — som prydde hennes arbetsbord.

Intresset för konst och numera andras konst stegrades, sedan hon lämnat sin egen.

Rik, och utan lyxbegär, hvad jag redan nämnt, ville hon använda sina pengar att hjälpa och stödja svensk konst genom inköp och beställningar för offentliga byggnader.

Hennes stora motvilja att tillmötesgå alla böner om understöd och att genom tillfällig hjälp uppmuntra blifvande konstnärämnen, hvilkas begåfning var oviss, härledde sig ej af oginhet utan fastmer ur medlidande med alla dessa, som kanske skulle kämpa förgäfvets och gå under i kampen för tillvaron. Hon ville ej bidra att skapa sådana konstnärsexistenser: »ty», så föllo hennes ord på tal om detta, »intet yrke kräfver en sådan själskraft, en så stark vilja som konstnärens — utan denna kraft går den största begåfning under».

Innan hennes mecenatskap tog fart på allvar, hade hon redan för egen del förvärfvat en del konstverk af stort värde. Om Evas stora förmåga att beundra, att gå upp i en annans konst, vittnar det stora intresse, hvarmed hon omfattade Herman Norrman, den i förtid bortgångne. Af hans tyvärr fåtaliga härliga skapelser äger hon de allra härligaste.

I hans konst finnes så mycket för Evas natur sympatiskt. En fantasi och en lidelse i färgen, som söker sin like, en utpräglad särsyn, ett »parti pris» om man så vill; i tekniken något primitivt och nästan rätt — man känner arbetarens hand i dessa »skulpterade» dukar. Och aldrig kan tillfälligheten vara mer genial, än när den placerat Norrmans tafla (den med molnskuggorna öfver jorden) på Evas timmervägg i villan på Dalarö. Den taflan är som gjord till den väggen.

Där, i sin nya stuga, trufdes Eva bäst under de senaste åren; högt öfver det lilla samhället med dess ungdomsminnen, med de stora enkla linjerna af fjärdar och holmar. Utsikten från hennes svalgång är verkligen oförliknelig. En liten atelier inreddes i ena hörnet af byggningen. Jag tror ej den blef använd. Där emot nedlade hon hela sin skaparglädje och energi på att göra de små bergskrefvorna innanför staketet fruktbarande. Det var ett helt litet område, bara några meter. Just därför tog det ej makten ifrån henne, utan hon kunde behärska situationen.

Eva lade ner dagars och månaders arbete på att föra dit jord och arbeta på allt sätt. Med hjälp af Julia, sin fosterdotter, planterade hon vilda smultronplantor från skogen, jag vet ej hur många hundra. Och se, det lyckades! Hvilken öfversvallande glädje för hvart strå, som belönade hennes flit.

Så gladdes Eva åt allt, som växte — åt det minsta, som behöfde hennes kärlek och omvårdnad.

* * *

Eva Bonniers mecenatskap är så allmänt känt, att jag ej mycket behöfver orda därom.

För att skydda sin ömtåliga samvetsgrannhet och för att ej ensam bära ansvaret, anmodade hon framstående konstnärer att råda och leda henne vid valet af de konstnärer, som skulle erhålla beställningar, och vid placandet af konstverken. Och resultaten hafva blifvit goda, förutan täflingar, kompromisser och skandaler

Och nu blef så denna vackra lifsgärning med sina hägrande framtidsöften för alltid afbruten genom en hastig och oväntad död — lika oväntad för henne själf, som för alla andra.

* * *

Helt säkert hade Eva Bonnier sin bästa tid framför sig. — Känslan af att fylla sitt lif på ett sätt, som anstod henne, och som öfverensstämde med hennes anlag och själfständighetsbegär, gaf en förut saknad harmoni åt hennes väsen. Man trufdes så godt i Evas sällskap! Med åren hade en allt större tolerans lagt en sordin öfver den lidelsens skärpa, som präglat hennes lifssyn och omdömen och kristalliserat ut ett varmt intresse för allt mänskligt, en lifskärlek, som öfverlevvat många bittra erfarenheter och som nu strålade från henne likt en aura af godhet.

Skuggor och halfdagrar i hennes ansikte hade vikit för ett bredt och öppet ljus. Hon verkade yngre och vackrare än som ung. Under hennes något tunga ögonlock glimrade ibland ett uttryck af mild och iro-

nisk humor — hennes leende var likt dens, som lärt att älska lifvet, äfven när det ger smärta.

Det är med ett oändligt vemod jag passerar den tomma ängsbit, kantad af höga popplar, där Eva Bonnier ämnat bygga och bo i grannskapet af släkt och vänner. Hon hade de sista åren bott något otillgängligt för vänkretsen, och det var därför med glädje vi motsågo den stund, hon skulle göra sitt intåg i vår koloni.

Själff hade hon väl också känt behovet att skydda sina gamla dar mot den växande ensamhetskänsla, som endast de starkaste bland oss förmå uthärda — känt den drift att krypa tillsammans, som aldrig tolkats bättre än i dikten:

Kom vänner, låt oss sätta
oss ned på landet i lugn
och vakta vår kakelugn
och gamla sagor berätta!
Ett bättre lif efter detta
törs ingen mera tro,
Och därför låt oss bo
i fröjd med våra kära.
Det stora mörkret är nära!

Vi, stackars människor, hur lätt glömma vi icke, medan vi göra upp våra framtidsplaner, att det stora mörkret alltid är nära!

Som i samklang med dessa tankar susa de höga popplarna vid väggkanten stilla och melankoliskt under den grå vinterhimmeln och de böja sina barslitna hjässor, som ville de hviska till oss: »Att ingenting blir som man tänkt!»

Storängen den 27 januari 1909.

HANNA PAULI.

Moderskapsförsäkring.

I.

Den princip, som i det moderna samhället allt mer börjar tillämpas under arbetet för de nödställda, betecknar ett icke litet etiskt såväl som socialt framsteg. Det är icke längre, såsom i forntidens mest framskridna kulturstat, fråga om att i politiskt syfte med »bröd och skådespel» döfva proletariatets lystnad. Icke heller tillfredsställes det nutida rättsmedvetandet med en resignerad tro på fattigdomens outrotlighet, hvars enda mål är ett lindrande för stunden. Det kristna begreppet om hvarje människas personlighetsvärde börjar ändtligen tränga fullt igenom, hvarvid våra ögon öppnas för den betydelse som äfven de små och undanskjutna äga för *samhället*. Därvid blir vår uppfattning af fattigdomen mera optimistisk, och vår sträfvan går, som följd där-af, ut på att genom understödet lyfta proletären till ett högre plan, där han kan försörja sig själf. Denna nya sträfvans motto måste därför blifva: *hjälp till själfhjälp*.

Ett af de mest betecknande uttrycken för vår tids själfhjälpsverksamhet, tagen under armarna af tidens sammanslutningssträfvan, är det redan många områden af lifvet berörande försäkringsväsendet. Redan hafva olycksfalls- och invaliditetsförsäkring, sjuk- och ålderdomskassor blifvit grundade. Under de senaste åren har man därtill, då sjuk-kassorna i allmänhet ej ge understöd åt barnsängskvinnor, börjat verka för en särskild försäkrings införande för detta fall.

Första impulserna till moderskaps- eller såsom det väl mera svenskt kunde kallas *barnbördsförsäkring* äro komna från Italien. Det var en kvinnlig rättslär, sig:ra *Paolina Scheff*, som år 1895 första gången framförde saken offentligen. Som resultat där-af bildades i Turin och Milano på privat väg ett par moderskapskassor. Det var dock först i anslutning till den nya fabrikslagen, som försäkringen vann en allmänare utbredning. Lagen af 1902 förbjöd barnsängskvinnors arbete under en viss tidrymd, men det visade sig snart

att den nytta man därmed afsett uteblef. Den nya arbetskammaren i Rom började därför förarbetena till en obligatorisk barnbördsförsäkring under statens medverkan. Det framlagda förslaget biträdades af handelskammaren, men i stället för lika afgifter och lika utdelning föreslog denna sju olika grader, allt efter lörens höjd. Årsafgiften för hvar klass beräknad efter två dagars lön. Sjukpengarna skulle utgå med minst 1, högst 3:50 lire pr dag under den af lagen påbjudna hvilotiden eller fyra veckor. Under det nu gångna året inlämnades slutligen till riksdagen ett regeringsförslag, hvilket gick tillbaka till de af arbetskammaren förordade lika afgifterna. Årsafgiften sattes till 1:50 lire att betalas hälften af arbeterskan, hälften af arbetsgifvaren. Understödet föreslogs satt till sammanlagt 90 lire att utbetalas af landsförsäkringsanstalten. Att årsafgiften kunde sättas så lågt berodde på säregna förhållanden, som nog ej äga sin tillämplighet i andra länder.

Det är tydligt, att denna försäkring uteslutande afses för de kategorier af arbetande kvinnor, hvilka drabbas af lagens förbud, således de i den större industrien verksamma. Först i Tyskland har man kommit på den tanken att få en försäkring till stånd, som kunde omfatta *alla* grupper af mindre bemedlade kvinnor.

Det är synnerligen lyckligt, när en sådan nyupptagen fråga kan vinna anknytning till redan bestående institutioner, så att det icke behöfves ett förutgående tidsödande lagstiftningsarbete på ny grund. I de existerande försäkringslagarna fanns i Tyskland en sådan, fullt organisk utgångspunkt, i det de organiserade sjukförsäkringskassorna voro berättigade att lämna understöd i händelse af nedkomst till dem som under viss tid varit medlemmar af kassan. Understödet skulle beräknas som vanlig sjukhjälp att utgå under 6 veckors tid.

Agitationen för en så vidt möjligt utvidgad barnbördsförsäkring upptogs af det kända förbundet *Mutterschutz*, som bildades år 1905 med fil. dr. Helene Stöcker som ordförande. Samma år ingafs af *Bund Fortschrittlicher Frauenvereine* en petition till inrikesministern med anhållan om upprättandet af en moderskapsförsäkring under statens medverkan, hvilken, anknyttande sig till försäkringslagarna, skulle afses omfatta utom de i industrien arbetande äfven land- och hemarbeterskor, handelsmedhjälperskor och tjänariunor och utgå med den motsvarande dagslörens höjd plus nödvändig sjukvård. Tillika anhölls att det måtte öppnas utvägar för kvinnor utom dessa grupper, hvilka antingen själfva eller genom sina män kunde disponera öfver en årsinkomst af högst 3,000 mark, att genom en *själförsäkring* åstadkomma en utbetalning af understöd i händelse af nedkomst.

I nära anslutning till denna petition framställdes två år senare af prof. *T. Mayet*, tjänsteman i kejsrl. statistiska byrån, ett förslag, baserad på en af honom företagen statistisk utredning. Det framlades vid Bund

Mutterschutz' första årsmöte i jan. 1907 och blef med några ändringar upptaget som mötesresolution att tillställas förbundsrådet och riksdagen.

Den egentliga nyheten i detta förslag var utdelandet af amningspremier, hvilket af mötet godkändes, dock med en rätt nödvändig modifikation. Den gode professorn hade — så föga »känning» kunna hrr statistici ibland hafva med lifvets realiteter! — föreslagit en premie på 25 mark efter 1/2 års amning och ytterligare 25 mark efter att amningen hade pågått ett helt år. Under stor munterhet från de närvarande damernas sida blef tiden för amningspremiens utdelande ändrad till resp. tre och sex månader.

Resolutionen innehöll tillika en fordran på hvilotidens utsträckning till 6 veckor före och lika lång tid efter förlossningen. I motsats till prof. Mayet, som ansåg statstillskott olämpligt, uttalade mötet sig för ett sådant. I öfrigt skulle årsafgiften fördelas lika på arbetare och arbetsgifvare, och äfven de manliga medlemmarna inom samma kassa skulle vara skyldiga att erlægga afgift. Den föregående petitionens förslag upptogs därjämte.

Som praktiskt resultat af denna agitation kunna nämnas försök, gjorda på ett par ställen af privatmän, fabriksägare, hvilka infört moderskapsförsäkring i sammanhang med de redan befintliga sjukförsäkringarna.

M. ANHOLM.

Årets motioner.

Herr *Fürst* i 2:dra k. motionerar om antagande af lag angående *förbud* mot kvinnors användande till arbete nattetid i vissa industriella yrken. Herr *Clason* väcker samma motion i 1:sta k.

Ehuru 1908 års K. proposition angående förbud mot kvinnors användande till nattarbete såväl af lagutskottet som af båda kamrarna afslogs, så var dock intet annat att vänta än att detta förslag, ehuru utredningar och protester från kvinnohåll varnat för lagen, skulle så snart sig göra läte komma igen i form af motioner.

Vi skola framdeles gifva en närmare utredning af motionerna. Nu vilja vi blott omnämna att hr *Fürst* i sin motion visserligen påpekar den tanke, som framhållits så bestämdt ej minst från arbeterskehåll att en lag om förbud för nattarbete bör antagas samtidigt för kvinnor och för män, men emot denna tanke framdrager hr *Fürst* de förut väl kända skälen att kvinnorna hafva fysiskt mindre motståndskraft, äro hemmens vårdarinnor. Vidare understryker han de socialdemokratiska riksdagsmännens arbete för lagen men ej de ledande socialdemokratiska kvinnornas arbete emot densamma.

Motioner angående *kvinnornas löneförhållande* vid *postverket* hafva väckts af hr *Thylander* i 2:dra

k. Han föreslår endast lönereglering för kvinnliga tjänstemän af tredje och fjärde lönegraderna. Hr *Lindhagen* och *Forssell* i 2:a k. motionera i samma fråga men låta förbättringarna nå äfven kvinnliga posttjänstemän af andra lönegraden.

Hr *Kobb* med instämmanden af 18 medlemmar i 2:dra k. har yrkat *afslag på hvilande grundlagsförslaget om proportionella utskottsval* i den form det föreligger. Motionärerna vilja ha dem så ordnade att hvardera kammaren får tillsätta utskottsledamöter i *förhållande till sitt medlemsantal*. Enligt det hvilande förslaget skulle det lätt kunna hända att ett parti, som omfattar nära två tredjedelar af valmännen, stannar i minoritet vid de gemensamma voteringarna. Det är lätt insett att en sådan 1:sta kammarens orättvisa maktställning kunde blifva farlig för reformfrågor i allmänhet. Kvinnornas intresse kunna därför ej annat än förena sig med hr *Kobbs* förslag.

Hr *Lindhagen* motionerar om skrifvelse angående vidmakthållande af utsikterna för åstadkommande af nya, såvidt ske kan *öfverensstämmande civillagar för de nordiska länderna*. Motionären framhåller bland annat vikten af att lagstiftningsarbetet på *familjerätterns* område ordnas på grundvalen af samarbete. Detta hr *Lindhagens* förslag har särskildt intresse för kvinnorna, då för dem de utomordentligt viktiga frågorna angående äkta makars inbördes rättsförhållanden, utom äktenskapet födda barns och deras mödrars rättsliga ställning samt äktenskapsskillnad hafva mer utsikt att lösas i frisinnad riktning, i den händelse deras lösning kunde få afgöras af fordringarna, som göra sig gällande i äfven de öfriga skandinaviska länderna.

Bland motioner af mera allmänt intresse, utan direkt sammanhang med någon kvinnofråga, märka vi bl. a. några af motionerna till *nykterhetens befrämjande*. Hr *Staaß* m. fl. i 2:a k. motionerar om skrifvelse angående *lokalt veto* med lika och direkt rösträtt. Hr *Beckman* m. fl. i 2:a k. sammaledes. Hr *Pettersson* i *Södertelje* i 2:a k. inkommer med förslag till bestämmelser i syfte att *försvåra åtkomsten af spritdrycker* för personer, som dömts till brott begånget under rusets inflytande. I sammanhang härmed påyrkar äfven hr *Pettersson* *tillämpande af villkorlig straffdom vid fylleri-förseelser*. För öfriga hithörande motioner blefve för vidlyftigt att här redogöra.

I *fredsfrågan* motionerar hr *Beckman* m. fl., hvilka begära bidrag till kostnaderna för interparlamentariska förbundets byrå.

Till befrämjande af *egnahemslånerörelsen* har motionerats från flera håll. Angående förändrade villkor och bestämmelser för den af staten utöfvade rörelsen hafva Hr *Byström*, *Juhlin*, *Olsson* i *Broberg*, *Sjöberg*, *Olsson* i *Fläsbro* i 2:a k. väckt olika motioner i ämnet. Hr *Lindhagen* m. fl. begär skrifvelse angående bildandet af en lånefond afsedd att för mindre bemedlade bereda tillfälle att äfven inom *städernas* områden förvärfva bostäder.

Den stora jordfrågan, som hvarje år brukar vidlyftigt motioneras om, har äfven i år fått sitt anseliga

flöde från motionsfloden. Här af vilja vi endast nämna det *förbud* för bolag och förening att i visst fall förvärfva fast egendom på landet som herr *Lindhagen* vill ha utsträckt äfven till södra och mellersta delarna af riket. I en annan motion begäres detta förbuds utsträckande äfven till vissa enskilda personer. Herr *Staaß* samt fem af liberala samlingspartiets förtroenderåd motionera äfven om förbudets utsträckning så att norrlandslagen skulle tillämpas i hela Gefleborgs län samt begära utredning angående bolags jordförvärf i mellersta och södra Sverige.

Såsom särskildt vidt omfattande motioner i jordfrågor må nämnas de som väckts af herr *Lindhagen* med instämmande af hela den socialdemokratiska riksdagsfraktionen och herr *Thylander* i syfte att ställa våra *naturrikedomar* under *kontroll* af det allmänna, hvilken motion rör skogar af större omfattning, grufvor, vattenfall, torfmossar af större omfattning samt ännu en motion af herr *Lindhagen* med instämmande af 23 socialdemokrater och tre andra af 2:a k:s ledamöter för åstadkommande af *tvångsaflösning* af en del kronohemman och kronotorp, samt äfven torp och hemman af annat slag, en del andra bebyggda jordbrukslägenheter tillkomma af olika anledningar på enskilda ägor utan själfständig besittningsrätt.

I *skolfrågor* märkas bland andra af herr *Crafoord* i 2:a k. om skrifvelse angående inrättande af *profskolor* för *utbildande af lärlingar*. Af herr *Karlsson* i *Mo* i 2:a k. begäres anslag för möjlighet till *skolgång* för *af-lägset boende* skolpliktiga barn i Hotagens församling. Af herr *Berg* i 2:a k. om ökning af *anslaget till högre folkskolor* från 32,000 till 58,000. Af herr *Malmberg* om ändring af grunderna för statsbidrag till *undervisning i huslig ekonomi*. Af herr *Söderberg* i *Karlshamn* och herr *Lundell* i 2:a k. begäres lån till uppförande af nybyggnad för *fackskola i huslig ekonomi* i Uppsala.

Anslag för *sjuka* begäres af herr *Lundgren* i 2:a k. för utvidgandet af Föreningens barnavård åt *skrofulösa barn* verksamhet samt af herr *Carlsson* i *Göteborg* i 2:a k. angående bidrag till Föreningen för *bistånd åt lytta och vanföra* i Göteborg.

Af synnerlig reel praktisk innebörd äro äfven *tullmotinerna*. Så vill hr *Christiernson* m. fl. i 2:a k. hafva tullnedsättning på *socker*, hvilket skulle innebära en prisnedsättning af 4 öre pr kilo och hr *Svenson* i *Nyköping* i 2:a k. önskar tullen å jordrötter borttagen.

Rörande *samvetsfriheten* har hr *Wawrinsky* en motion angående *afskaffande af edgång*. Hr *Räf* i 2:a k. motionerar om rätt för medlemmar af svenska kyrkan att *fritaga* sina barn från *kristendomsundervisning* i skolorna samt om skrifvelse ang. vidgad rätt till utträde ur statskyrkan. Hr *Ekman* i 1:sta k. har en liknande motion ang. *rätt att utträda* utan uppgifven afsikt att öfvergå till annat trossamfund. Hr *Byström* motionerar om rätt för *värnpliktig*, som af samvetsbetänkligheter anser sig förhindrad att deltaga i militära öfningar, att få utbyta sådan tjänst mot annat arbete.

För *ytrandefriheten* har väckts i 2:dra kammaren

två motioner angående borttagande ur *strafflagen* af *hädelseparagrafen* dels af hr *Starbäck* med 13 med-motionärer dels af hr *Branting* tillsammans med socialdemokratiska förtroenderådet. Vidare hafva de senare äfven motionerat om att ansvaret för *smädelse mot riksdagen* ur lagen *bortfaller* eller åtminstone ej får ifrågakomma annat än efter riksdagens angivelse.

De nu omnämnda motionerna synes oss vara några af de viktigaste af 1:sta kammarens 43 och 2:dra kammarens 180 motioner.

”Myrornas barn”.

Det var någon gång på 80-talet, som *Göteborgs Kvinnoförening* bildades, en sammanslutning af kvinnor till arbete för gemensamma sociala intressen. Men dess tillvaro blef kort. En kvinnoförening, blotta namnet väckte anstöt. Efter några års arbete, kringskuret och försväradt af motstånd och fördomar, upplöstes föreningen efter att dock under sin korta verksamhetstid hafva gifvit uppslag till flere af Göteborgs nu väl kända och välsignelsebringande social-filantropiska företag. Ett bland dessa är sällskapet *Myrorna*, hvars mål är att i största möjliga utsträckning bereda hem åt värnlösa barn.

När man bläddrar igenom det nu utgifna lilla vackert utstyrda och illustrerade häfte, som under rubriken »Myrornas Barn» innehåller en kort historik af fru Frigga Carlberg öfver sällskapets 20-åriga verksamhet, finner man i hvilken verklig stor utsträckning detta har lyckats. Det för Dagnys läsare sedan förra året bekanta barnhemmet »Födelsedagen» utgör n:o 7 i raden af hem, som sällskapet sett sig i stånd att upprätta eller med sig införlifva.

Det är en lång historia om arbete, uthållighet och entusiasm för en god och vacker sak, som ligger bakom uppnåendet af ett sådant resultat. Visserligen är det stora donationer, sådana som kunna förekomma i det rika Göteborg, hvilka möjliggjort företaget i den utsträckning det nu har, men visst är att många af dessa donationer tillkommit just på grund af det uppoffrande arbete, som särskildt de ledande krafterna inom sällskapet utvecklat. Styrelsen, som enligt stadgarne består af »sju frisinna och välaktade kvinnor», har dock burit tungan af företaget, och det korta omnämmandet här kan ej bättre avslutas än genom ordförandens, fru Carin Nordgren, ord vid det första barnhemmets öppnande, att de hafva utfört »ett välsignadt myrarbete».

Bland Edra bekanta finnas säkert många, som ännu ej prenumererat på DAGNY. Upplys dem om tidningens tillvaro, sträfvan och mål och sök förmå dem att understödja desamma genom prenumeration.

En vädjan från de amerikanska kvinnorna till de svenska i rösträttsfrågan.

I slutet af förra året inkom från Mrs Rachel Foster Avery, v. ordförande i *National American Woman Suffrage Association* en uppmaning till Sveriges rösträttskvinnor att genom en skrivelse till svensk-amerikanernas republikanska klubb i Seattle uppmana denna att upptaga kvinnornas rösträttsfråga på sitt program. Till ordförande i denna klubb hade nyligen valts en framstående svensk-amerikan, Mr J. E. Chilberg, hvilken äfven är ordförande för den stora Alaska-Yukon-utställningen, som skall äga rum i vår i Seattle, Washington. Samtidigt med utställningen skall *National American Woman Suffrage Association* ha sitt årsmöte i Seattle.

Mrs Foster Avery ansåg nu, att det skulle göra ett godt intryck på svensk-amerikanerna och stämma dem gynnsamt för kvinnorösträtten, om de finge höra, huru energiskt och målmedvetet de svenska kvinnorna arbetade för denna sak.

Detta Mrs Foster Averys förslag upptogs till behandling vid centralstyrelsemötet i Örebro 8—9 jan. 1909, hvarvid beslöts att afsända en skrivelse till Mr Chilberg, ordförande i ofvannämnda klubb. Skrifvelsen, som i korthet redogjorde för Landsföreningens program och arbete, undertecknades af samtliga vid mötet närvarande centralstyrelsemedlemmar och har nu afgått till sin bestämmelseort.

Det vore ju glädjande, om denna hälsning från det gamla hemlandet kunde verka väckande på svensk-amerikanerna och mana dem att göra gemensam sak med de svenska kvinnorna i deras bemödande att erhålla politisk likställighet med männen.

Utlandet.

Landskvindestemmeretsforeningens kurser i samhällslära i Kristiania. De af L. K. S. F. anordnade samhällskurserna hafva nu tagit sin början. Föreläsningsserien inleddes med ett föredrag öfver *Norges statsförfattning och förvaltning*. Programmet upptager vidare följande ämnen: *Kort framställning af vår domstolsordning och af civila sakers och straffsakers behandling; Förhållandet mellan stat och kyrka; Statsekonomi; Offentlig och privat drift; Äktenskapslagstiftning; Huru en norsk landskommun styres; Koncessionslagstiftningen.* Ämnena äro fördelade på tre skilda serier; till den sista serien ansluta sig praktiska öfningar.

Dessutom har man tänkt sig att anordna ett avslutningsmöte i form af folkmöte med förrättande af val, kommunalnämndsammanträde eller något liknande.

Svenska Slöjdföreningens Tidskrift.

Årg. IV.

Svenska Slöjdföreningen, hvars kända verksamhet för främjande af all slags konstindustri, handverk och hemslöjd inom landet länge varit af stor betydelse, började för fyra år sedan utgifvandet af en tidskrift: Svenska Slöjdföreningens Tidskrift, redigerad af amanuensen E. G. Folcker.

Allt från början har detta organ utmärkt sig för ett gediget, varierande och belysande innehåll, prydt med talrika, goda illustrationer inom ett konstnärligt diskret omhölje.

Det vore för vidlyftigt att i denna korta anmälan söka återgå till de tre föregående årgångarna, där många intressanta artiklar fresta till närmare redogörelse. Vi få inskränka oss till att kasta en öfverblick på de fyra under 1908 utgifna »kvartalen», hvilka ge en tillräckligt fyllig bild af tidskriftens syfte och mål, växlande från skildringar af stora, för allmänheten intressanta företeelser till utomordentligt detaljrika och sakkunniga uppsatser närmast till glädje för kännare och konstnärliga finmakare.

Innehållet i tidskriften är alltid godt, ofta starkt aktuellt, såsom i första häftet af 1908, hvilket bjuder på en ingående redogörelse för den bebådade utställningen för konsthandverk och konstindustri, som förberedes i Stockholm denna sommar. Man får där, jämte en plan af själfva utställningsområdet, genom flera utmärkta illustrationer efter konstnärrens skisser en ytterst tilltalande rundblick öfver utställningens olika byggnader, som bekant ett nytt prof på arkitekten Bobergs eminenta förmåga.

Med smärta torn och svala loggior, öppna gårdar prydda med konstverk och springbrunnar, hvita murar och pittoreska trädgårdsanläggningar kommer den originella och tilltalande komplexen att te sig som ett hvitt, solbelyst festdomän, just så som en sommarutställning ägnar och anstår. Utan tvifvel kommer den att fylla alla kraf på hvad man af en dylik »lokal» önskar och begär, och det vackra höljet kommer otvifvelaktigt att gömma på rika skatter af allt hvad vår högt uppdrifna konstindustri för ögonblicket kan prestera.

En intressant uppsats om en serie väfda tapeter i Musée de Cluny, skrifven af docent Harald Brisning, med rikt belysande fotografier, dels af hela väfnaderna, dels af fragment af de samma, jämte ett intresseväckande studium öfver den nederländske målaren Quinten Matsys' inflytande på tapetväfnadskonsten fortsätter häftet.

Därifrån kastas man in i roccocons eleganta former, dess snirklar och beslag i en beskrifning på ett skrifbord inköpt på Hammerska auktionen för Nordiska muséets räkning.

Den lilla uppsatsen af doktor Gustaf Uppmark torde vara af särskildt intresse för kännare af möbelindustrien, således en icke allt för fåtalig publik i dessa tider, då den konstnärliga möbeltillverkningen är en gren af vår uppblomstrande konstindustri, som räknar många varma anhängare.

I ett annat häfte ger oss rektor Victor Adler många insiktsrika meddelanden om den japanska lackeringskonsten denna utomordentliga och genom seklerna bestående handaslöjd, som i sina högsta former framträder som den kanske präktigaste, dyrbaraste och mest uppskattade grenen inom den japanska konstindustrien. En mycket roande och sakligt ingående skildring af denna industris uppkomst och utveckling samt den roll den spelar inom Japans såväl mindre konstindustri som vid uppförande af dess tempel och andra monumentala byggnader fogar en ny känsla af beundran till dem man förut hyser för det gamla österfolkets urgamla och förnäma kultur.

Det blefve för långt att upprepa allt som bjudes oss af intresse inom dessa häften; här gäller blott att antyda. Man finner bland annat en uppsats af amanuensen Folcker öfver en prakt-silfverkanna med ty åtföljande fat, antagligen utförd för Karl IX:des och Kristinas af Holstein gästabudsbord, att användas till handatvagning vid själfva bordet, utförd af Jakob Mores, en känd och värderad tysk guldsmed under renässanstiden. Af den märkliga kannan återstår tyvärr intet. Herr Folcker har endast fått göra bekantskap med arbetsritningen därtill, befintlig i Berlins museum, men af lejonet och vapnen, som pryda densamma, har han slutit sig till syftet med den märkliga pjesen.

Fröken Karin Wästberg skrifver om »Konstens adelsmärke», en klarsynt och entusiastisk hyllning till renässansens mäktiga och mångfaldiga konstuppenbarelser, som utmynnar i den frågan: »Äger vår egen konst ett bestående värde?» Och hon avslutar sina jämförande konstintryck från några af Europas kulturländer med den resignerade förhoppningen, att tiden, om ingen före den, skall upptäcka vår konst adelsmärke och visa det för våra efterkommande.

Tre olika slag af möbelproduktion, alla vidt skilda, möta i de senare häftena.

Där är en möbel, komponerad af arkitekten Axel Lindegren, gedigen, enkel och fint diskret, i mahogny med sparsamma inläggningar; en möbel, passande lika väl i ett enklare, distingueradt hem som i en elegantare omgivning; utan onödig utsmyckning eller plägsamma och ansträngda formvrängningar.

Alf Wallander skrifver om modärn fransk möbelkonst, och här råkar man i stället alla de osunda ut-

HENRIK GAHNS
Bor-Lanolin-Tvål

I STÄNGER

BEREDD AF DE FINASTE INGREDIENSER
MED TILLSATS AF DET FÖR HUDEN SÅ
VÄLGÖRANDE LANOLINFETTET JÄMTE
BORAX. YPPERLIG HUSHÅLLSTVÅL. :::

växter och oorganiska bihang på bord, skåp och stolar, som ibland vidlådde den modärna möbelkonsten, när den ännu blott uppenbarade sig i ett slags embryo-form och af hvilket vi i begynnelsen någon gång kunde se ansatser äfven hos oss, men som alltjämt, af hvad som framgår ur Alf Wallanders meddelanden, tycks äga tillräcklig lifskraft att fortsätta sina utsväfningar osträffadt i ett kulturland som Frankrike. En massa slingrande, böjda, bukigt oroväckande bord, stolar och soffor ges oss här i reproduktion, och med förvåning läser man namn sådana som Dampt och Gallé under dessa monstra, som förefalla som ohyggliga karrikatyror af hvad man i Sverige lärt sig förstå med konstnärliga möbler.

Som en sund och svalkande syn för ögat möter därefter Fjæstads furumöbler, betydligt naturalistiska men organiskt och stolt byggda och med en ypperlig anpassning af materialet, om än konstruktionen fått vika väl mycket för det rent dekorativa. Att Fjæstads möbler fordra sin för dem afsedda plats, för hvilken de komponerats, faller af sig själf.

Deras största konstnärliga styrka ligger dock otvifvelaktigt i den för Fjæstad karakteristiska dekorativa detaljbehandlingen.

I modärnt bokbinderi i England och Frankrike får man en värdefull inblick genom den sakkunnigt skrifna artikel, där Arvid Hedberg behandlar denna konstgren, rik på skiftningar och uttrycksmedel äfven den, och i de skilda länderna ganska olika till sin karaktär.

En utmärkt fotografi af en norsk s. k. kyrkstol, tillhörig H. M. Konungen med en därtill hörande uppsats af doktor Looström, jämte slutligen några fotografier efter naturen öfver industriutställningen under byggnad, fullständiga tidskriftens fjärde »kvartal».

Den knappa öfverblick, som härmed blifvit gjord, har endast som hastigast velat belysa de mångsidiga intressen, som, fallande under samma område, behandlas och tillgodsas i denna så omsorgsfullt och konstnärligt redigerade tidskrift.

Endast, skulle jag vilja påpeka, är den för litet känd i ett land, där så många skryta af att vara så lifligt intresserade af vårt lands alla konstindustriella lifsyttningar och där organen för spridandet af dessa intressen äro mycket lätt räknade.

Svenska Slöjdföreningens Tidskrift fyller utmärkt sitt syfte som ljusspridare på detta område.

ELLEN LUNDBERG,
f. Nyblom.

Jeanne d'Arc — en kvinnlig riddare.

Af SIGRID PLATEN.

I.

(Forts. fr. föreg. nummer.)

— Du Guds dotter, stå upp, lämna din by och begif dig inåt Frankrike, var den bestämda befallning de från början gäfvo henne. — Tag baneret af himmelens konung, tag det ofärfärdt, och Gud skall hjälpa dig, lydde budskapet härnäst.

På dessa stundliga maningar, som aldrig lämnade henne någon ro, svarade hon darrande: »Jag är blott en fattig flicka, som hvarken kan rida eller förstår att föra krig.» Men de himmelska rösterna blefvo allt mera befallande.

— Du Guds dotter skall föra dauphin till Reims till hans värdiga kröning.

— Gå till kapten Robert de Baudricourt i Vaucouleurs, han skall gifva dig folk till att föra dig inför den nådige dauphin.

Ensam stridde hon i nära sex år en hård kamp med dessa röster, som aldrig upphörde att mana till snar handling för det arma landets väl. Hon har själf inför sina domare uppgifvit, att hon ingenting vågade yppa för någon för att icke blifva hindrad att uppsöka dauphin, ett beslut som hon nu oryggligt fattat.

— »Hade jag än haft hundra fäder och mödrar och hade jag varit dotter af en kung, skulle jag ha begifvit mig af i alla fall.»

Man har aldrig haft skäl att tvifla på hennes sanningsenlighet, därom äro hennes lefnadstecknare ense. Däremot kan man ha rätt att tvifla på den modernaste biografens gissning, att det måste ha stått en munk bakom det hela, en präst, som skickligt ingifvit henne tanken på en gudomlig sändning. Åhnej, en så naivt snillrik, en så oerhördt djärf, till det dumdristiga gränsande tanke kunde endast — i synnerhet under dåvarande tidsförhållanden — ha födts i en ung flickhjärna. Alla stordåd drömmas i ungdomen och aldrig så eldigt impulsivt, så gudomligt frigjorda från kall beräkning och alla bihänsyn som i en ung kvinnosjäl. Men lika lätt som det faller sig för ungdomen att drömma, lika svårt har den att skrida till handling, och så snart den begynner handla, bruka drömmarna flykta med ens.

Icke så hos flickan från Domremy. Då hon i sitt adertonde år uppgaf allt motstånd i sitt inre, fortfor drömlifvet att leda hennes handlingar. Var hon i

Ju större spridning

Dagny erhåller, med desto mer bemyndigande kan den föra den svenska kvinnorörelsens talan och för densamma kräva gehör. Prenumerera därför själf på Dagny och verka för spridningen af den i Eder omgifning.

ovisshet, inhämtade hon råd af »sina röster», och gick det henne emot, hade hon antingen handlat i konflikt med dessa eller hade de försummat att i rätt tid råda henne. Ganska långt kom hon helt visst äfven utan dessa med tillhjälp af sitt sunda praktiska bondförstånd.

Michelet har rätt, då han säger: »Jungfruns originalitet, det som gaf henne framgång, var icke utslutande hennes tapperhet och hennes uppenbarelser, det var hennes klokhet. Midt i all sin hänförelse såg denna dotter af folket klart på frågan och fann dess rätta lösning.» Så var det.

Herremännen, som krigade af själfviska intressen och af ömsesidig afundsjuka täflade om makten öfver den svage konungen, hvad kom dem folket vid? Hvad hon, folkets dotter, såg på närmare håll än de, var just folkets skriande nöd, landets fullständiga ödeläggande, och hvad hon kände djupare än de, svidande djupt, var nesan af landets förtryck under en främmande nation. Fanns det ingen räddning? Därför att hon aldrig skänkte en tanke åt sig och sitt, alla åt sin konung och sitt folk, såg hon med oförvillad blick det hufvudsakliga, det som utan uppskof borde göras. Engelsmännen skulle fördrivas ur riket och den rättmätige konungen föras till Reims för att krönas. »För det ändamålet är jag född», yttrade hon enkelt, det var den fasta förvisning, till hvilken hon nu kommit.

Ur den inre striden hade hon redan gått segrande, tviflet på sig själf hade hon öfvervunnit. Icke i egen kraft, men med Guds och helgonens bistånd gick hon ut som en Sankt Georg att strida mot världen. Och den förste fiende hon mötte på sin väg var henne väl känd. Hundrahöfdadt reste sig åter tviflet, andras tvifvel på henne, hvar hon gick fram. Att hon som kvinna skulle mötas af hån och smädelser af gröfsta art var hon kanske mera beredd på, än att man skulle tvifla på hennes gudomliga uppenbarelser. De voro hennes enda styrka och det osynliga pansar, som gjorde henne osårbar.

Med en manlig släktings bistånd hade hon lyckats taga sig fram till den närbelägna staden Vaucouleurs, och hon väntade, att den första delen af hennes drömmar nu skulle gå i uppfyllelse. Då träffades hon af det första svärdshugget. Det var det barska svar hon erhöi af den bälde riddar Robert, sedan han med mulen panna åhört hennes andragande: »För henne väl piskad tillbaka till hennes fader.»

Hon blef icke piskad, men med oförrättadt ärende måste hon återvända hem. Efter något mera än ett halft års förtärande väntan infann hon sig ånyo lika oförfärad hos samme riddare och upprepade sin anhållan. »Före midfastan måste jag vara hos konungen, skulle jag än gå dit på mina knän», upprepade den unga flickan hårdnackadt.

Landets läge hade under tiden blifvit alltmera för-
tvifladt, kriget hade slagit sin blodiga mantel äfven kring Vaucouleurs, och Orléans, nyckeln till hela södra Frankrike, belägrades af engelsmännen. Folket i Vaucouleurs, smittadt af jungfruns hänförelse, trodde på

hennes, och riddaren, som begynte undra om det kunde vara hans plikt att gifva denna underliga jungfru följä till konungens hof, sände en präst för att pröfva om hon var besatt af en ond ande. Men då hon, i stället för att vika undan för korset, med innerlig fromhet nalkades det på sina knän, vardt denne fullt öfvertygad om jungfruns oskuld och renhet.

Och så randades omsider den efterlängtdade dag, då Jeanne med sex väpnade män i följä, själf klädd i en väpnares dräkt med gladt hjärta svingade sig upp på sin häst för att inställa sig hos konungen. »Drag era färde och hända hvad som hända vill», var den bistre riddar Roberts föga uppmuntrande afskedshälsning.

Då anföraren för den lilla truppen hade sport henne, när hon ville fara, hade hon svarat: »hellre nu än i morgon, hellre i morgon än senare». Hellre nu än i morgon — detta svar är lika karakteristiskt för hela hennes senare raska uppträdande som det ofta af henne begagnade valspråket: »hjälpa dig själf, så skall Gud hjälpa dig.» Detta ord kunde i själfva verket sättas som motto öfver hela hennes korta hjältesaga. Från beslut till handling var det icke långt hos henne, aldrig tviflade hon på hjälpen från höjden, men aldrig satt hon overksam och väntade på den. Utan hennes ungdomliga eld hade den tröge kungen och hans betänksamma rådgifvare icke uppnått hvad hon uppnådde. Som härförare — ordet kan vågas, ty fälttågsplanen var hennes och hon stod bakom de officiella ledarna — hade hon framför allt sin napoleonska snabbhet i rörelserna att tacka för sina framgångar. Samme Napoleon, det kan ju förtjäna framhållas, har också beundrande yttrat: »den namnkunniga Jeanne d'Arc har visat, att det icke finns det underverk till, som icke det franska geniet förmår utföra, när nationens oberoende är i fara.»

Att döma af de skildringar man har af Karl den sjundes person och utseende, torde han föga ha motsvarat hennes drömda idealikonung. Men då den adertonåriga flickan i sin enkla pagedräkt gjorde sitt ödmjuka knäfall för honom, hånfullt begapad af de i granna prälände dräkter utstyrda hofmännen, förrådde hon icke med en min sin innersta tanke. Efter att ha hälsat honom höfviskt framförde hon i så enkla ordalag, som om det gällt det alldagligaste ärende i världen, sin häpnadsväckande hälsning från »himlarnas konung», att han, Karl, vore ende rätter arfvinge till Frankrike samt att hon vore sänd att föra honom till Reims. För att bevisa sanningen af sin utsago begärde hon att blifva satt på prof, i det hon lofvade att snarligen befria staden Orléans.

Men såväl konungen som hans råd funno saken betydligt mindre enkel än hon, framför allt visste man icke hvad man skulle tro om henne själf. Hon skulle först sättas på prof, men icke af det slag hon tänkt sig. Det ofördärfvade naturbarnet, som varm och segerviss ridit ut i världen, skulle vid sina första steg på dess skådebana mötas af oanade svårigheter. Icke norrut till Orléans, men söderut till Poitiers sände

konungen henne för att af hans teologer och kloke och vällärde magistrar noga bepröfvas. Hon, som instinktivt hatade boklärde män lika mycket som hon älskade krigsmän, skulle här bestå sin första dust icke med blanka vapen utan med ord. Och hon bestod den med heder. Med den fond af humor hon ägde, gaf hon både fyndiga och uddiga svar, så att de häpnade männen af pennan, gynnsamt stämde för henne, kunde tillråda konungen att med en viss försiktighet begagna sig af henne. I deras långa skriftliga memorandum förekommer bl. a. följande punkt: »hos denna jungfru finner man ingenting annat än godt, ödmjukhet, kyskhet, fromhet, rättrådighet, ärlighet; och såväl om hennes födelse som om hennes lif har man såsom sanna förtalt flera underbara händelser.»

Redan hade således ryktets snöboll satts i rörelse, och med förundransvärd snabbhet rullar den fram i en tid, då samfärdseln är förknippad med såväl svårigheter som faror. Här ha de andliga fäderna utan tvifvel sin hand med i spelet, och med nitisk skicklighet sörja de för att trön på la Pucelle, Jungfrun, — under detta namn ensamt blir hon ryktbar — griper omkring sig som en feber. Ty näst småfolket är det kyrkan, som har mest att vänta af en slutlig fred. Urskogsaktigt växa därför från första stund legenders och myters klängväxter kring Jeanne d'Ares gestalt. Aningen ensam förmår tränga sig fram genom dem och den har ett oerhördt fritt spelrum.

Skåneförbundets årsmöte.

Den 24 januari samlades ett 50-tal representanter för 11 af de skånska rösträttsföreningarna å hotell Continental i Helsingborg till Skåneförbundets första årsmöte.

Förbundskommitténs ordförande, doktor Malin Wester-Hallberg, hälsade de närvarande ombuden välkomna, hvar efter fru Kristina Borg utsågs att leda dagens förhandlingar. Det gällde att arbeta raskt, ty förhandlingarna skulle vara från kl. 12 till 4, och man hade ej mindre än 5 frågor att diskutera enligt följande program:

1. *Frågan om stadgar eller fastare organisation för Skåneförbundet.* (Inl. Doktor M. Wester-Hallberg, Malmö.)

2. *Hur bör verksamheten i en liten F. K. P. R. helst bedrivas?* (Inl. Seminarieadjunkt Gunhild Linder, Landskrona.)

3. *Hvad kan göras för att förmå de själförsörjande kvinnorna i post, telegraf och på kontor att mera allmänt ansluta sig till de kvinnliga rösträttsföreningarna?* (Inl. Fru Ella Billing, Kristianstad.)

4. *Om anskaffandet och tillhandahållandet af föreläsare helst kvinnliga som en hufvuduppgift för Förbundskommittén.* (Inl. Doktor Hanna Christer-Nilsson, Helsingborg.)

5. *Kvinnans deltagande i fattigvårdsarbetet.* (Inl. Fröken Ellen Stenberg, Hörby.)

Den första frågan inleddes af doktor Malin Wester-Hallberg. På mötet den 26 jan. 1908, då Förbundets bildande af de närvarande styrelsemedlemmarna beslöts, hade alla beslut varit preliminära. Då Förbundet nu varit i verksamhet ett år, kunde man börja tänka på en fa-

stare organisation — stadgar vore säkerligen bättre än blott muntlig tradition eller praxis från årsmöte till årsmöte eller från den ena förbundskommittén till den andra. Hon ville därför framställa förslag att den nyvalda förbundskommittén finge i uppdrag att formulera stadgar och på nästa årsmöte komma fram med dem. Dessa stadgar skulle ej vara ett band på handlingsfriheten, blott fastslå de stora principerna för verksamheten.

De skulle innehålla något om a) Skåneförbundets karaktär och b) ändamål, c) om Förbundets beslutande och verkställande myndighet och deras olika kompetens, d) om revisorer samt e) om hur stadgeändringar skulle företagas. Årsafgiftens belopp borde ej stå i stadgarna utan beslutas på årsmötet.

Skåneförbundet skulle vara en sammanslutning af Skånska F. K. P. R., af hvilka ingen skulle ha rätt att dö utan att först ha vädjat till förbundskommittén. Dess ändamål skulle vara att anskaffa föreläsare, stödja små föreningar, bilda eller underlätta bildandet af nya föreningar. Beslutande myndighet skulle vara ombudsförsamlingen på årsmötet i januari på skilda ställen inom Skåne. Endast styrelsemedlemmar från F. K. P. R. skulle där ha rösträtt. För verkställandet af besluten och de löpande ärendena (förbundets ändamål) skulle väljas en kommitté för ett år i sänder. Instruktionen för denna skulle diskuteras på mötet 1910.

Den i fjor beslutade årsafgiften 2 å 3 kr. till porto hade visat sig alldeles otillräcklig. Förbundskommittén hade ägt en kassa på 31 kr. att röra sig med. Den hade ej ens räckt fullständigt till porton och cirkulär, ännu mindre till kommittémedlemmarnas resor. Föreslog en uttaxering af 10 öre per medlem, det skulle ge Skåneförbundet en stat på omkring 100 kr. Ville man ut-sända föreläsare gratis till fattiga föreningar och betala resor för den, som bildar en förening, måste man ha omkring 100 kr.

Mötet beslöt för år 1909 en uttaxering af 10 öre per medlem och åt den nyvalda kommittén att till nästa årsmöte utarbeta förslag till stadgar för Förbundet.

Nära sammanhängande med den första frågan var den fjärde: »Om anskaffandet och tillhandahållandet af föreläsare, helst kvinnliga, som en hufvuduppgift för förbundskommittén.» Inledarinnan, doktor Hanna Christer-Nilsson, framhöll, att hon ej ansåg, att föreläsungsverksamhet borde vara hufvuduppgift för rösträttsföreningarna. Det vore önskligt, att föreningarna kunde inrikta sin verksamhet på mer praktiska mål, så t. ex. arbeta för kvinnornas deltagande i de kommunala angelägenheterna, uppsöka kvinnor lämpliga att inväljas i fattigvårdsstyrelse och skolråd samt verka för deras inval. Men så länge rösträttsföreningarna ägde så få medlemmar och af utomstående omfattades med så litet sympati, vore svårigheterna vid dylikt praktiskt arbete i de flesta fall mycket stora. Man skulle genom missgrepp därvidlag skada rösträtts-saken och endast ådraga sig utomståendes ovilja i stället för att locka dem till föreningen. Ännu så länge måste därför en god del af rösträttsföreningarnas arbete bestå i att genom föreläsningar väcka kvinnornas intresse för vårt samhälle och dess angelägenheter samt därigenom för rösträtts-saken och rösträttsföreningarna. För att något minska de ekonomiska svårigheterna, men äfven för att få bättre föreläsningar vore det lämpligt att Skåneförbundets kommitté till en del ordnade och bestämde föreläsningarna. Man borde ha vissa bestämmelser angående antalet föreläsningar och tiden för dem.

Dessa bestämmelser utvecklades därefter och sammanfattades i följande resolutionsförslag:

1. De större föreningarna ha rätt att genom kommitténs förmedling få högst 4 föreläsningar på året, 1 i

sista hälften af sept., 1 i nov., 1 i sista hälften af jan. och 1 i mars. De mindre föreningarna ha rätt till 2, den i sept. och i jan.

2. Styrelserna i de olika F. K. P. R. inlämna till kommittén uppgift å den eller de föreläsningar, som önskas, jämte minst lika många »reservföreläsningar» för den händelse de i första rummet nämnda ej äro möjliga att få. Förslagen inlämnas ungefär $\frac{3}{4}$ år i förväg, för vårterminen i maj, för höstterminen i november.

3. Kommittén underhandlar med föreläsarna, uppgör deras resplaner och underrättar styrelserna för de olika F. K. P. R. i september, hvilka föreläsningar som erhållas nästa vårtermin, och i mars, hvilka som erhållas nästa hösttermin.

4. För ersättningen till föreläsaren ansvarar styrelsen i ortens F. K. P. R.

Resolutionen antogs af mötet med ett par små förändringar och tillägg.

Andra frågan: »Hur bör verksamheten i en liten F. K. P. R. helst bedrivas?», inleddes af undertecknad. Verksamheten inom de olika F. K. P. R. måste ordnas efter de lokala förhållandena, en förening på exempelvis 22 medlemmar kunde ej inrätta sig som en på öfver 200. Inom en liten förening borde man ej ta sig för mer än hvad man orkade med men söka ha god sammanhållning. Gärna vara tillsammans hvarannan vecka och söka få en hemtreflig och gemytlig stämning öfver samvaron. Inte prata politik och rösträtt jämt och ta till ordförandeklubban, så fort man är tillsammans. Man kunde ju helt enkelt läsa något trefligt och allmänbildande, exempelvis Social tidskrift, Fattigvårdsförbundets tidskrift, Dagny och goda flygblad och ibland ha en ordnad diskussion om någon fråga. Det skadar inte att ha kaffe eller te efteråt. Medlemmarna borde som enskilda söka delta i nyttigt socialt arbete inom samhället, vinna samhällets förtroende. Om föreningen också inte är stor, kan den dock göra mycket godt, påverka ortspressen, arbeta för kvinnornas deltagande i kommunala angelägenheter och ett par gånger om året anordna goda offentliga föredrag. Visste af erfarenhet, att det gör godt, om man får män inom samhället att hålla föredrag i föreningen.

Tredje frågan inleddes af fru Ella Billing med ett varmt och med entusiasm framfört inledningsföredrag, som hälsades med lifligt bifall. I frågan antogs följande resolution: »Mötet uppmanar de närvarande representanterna för de olika rösträttsföreningarna att hvar på sin ort försöka påverka de själfständigt arbetande kvinnorna, särskildt de å post, telegraf, telefon och kontor, att mera allmänt sluta sig till de kvinnliga rösträttsföreningarna för att få stöd och ge stöd i allas vår sträfvan för fosterlandets väl.»

Sista frågan: »Kvinnans deltagande i fattigvårdsarbetet», inleddes af af fröken Ellen Stenborg. Inledarinnan ville särskildt framhålla förhållandena, som rörde fattigvården på landet och som lämnade mycket öfrigt att önska. Här vore ett fält, där kvinnorna kunde göra mycket, om de blott finge. Man borde göra hvad man kunde för att hvar på sin ort verka för kvinnors inval i fattigvårdsstyrelse. Mötet uttalade sig i enlighet med inledningsanförandet.

Till kommitté för 1909 valdes doktorinnan Sofi Lindstedt, Engelholm, fru Louise af Ekenstam, Lund, och seminarieadjunkten Gunhild Linder, Landskrona. Suppleanter blefvo doktor Sofia Holmgren, Malmö, och fru Ella Billing, Kristianstedt.

Innan förhandlingarna voro slut beslöt mötet att afsända ett hälsningstelegram till Landsföreningens ordförande, doktor Lydia Wahlström.

Mötesdeltagarna samlades därefter till en gemensam

middag, hvarefter vidtog ett angenämt samkväm, tills det var tid att skiljas och resa hvar till sin ort. Det hade varit den angenämaste stämning hela tiden och lif och intresse öfver diskussionerna. Jag tror att vi alla kände, att riktninglinjerna för Förbundets verksamhet hade klarnat sedan förra året och hur godt kamratskap stärkt oss i det gemensamma arbetet.

G. LINDER.

Tvänne tal för den kvinnliga rösträtten.

Vid det af Stockholms Arbetarekommun i söndags hållna stora mötet å cirkus å Djurgården, då det hvilande rösträttsförslaget utsattes för en ingående kritik, ställdes bristerna i detta förslag af tvänne af de uppträdande talarne i skarp belysning särskildt med hänseende till den kvinnliga rösträttsfrågan. Sedan docenten Kobb kritiserat den proportionella valmetoden, så som den hos oss kommer att verka i samband med tvåkammerssystemet, erhöll borgmästare Lindhagen ordet och uppdrog i korta drag de ogynnsamma utsikter, som rösträttsstrecken i det hvilande förslaget medförde för den kvinnliga rösträttens genomförande. Detsista ordet i rösträttsfrågan vore ännu icke sagdt. Det svenska folket skulle icke slå sig till ro med antagandet af det hvilande förslaget. Det verkliga rösträttsarbetet — författningsrevisionen — måste följa därpå. De streck, som nu utestänga en stor del af landets medborgare från deras politiska rättigheter måste bort. Till att börja med konkursstrecket, hvilket bl. a. skulle kunna blifva ett af skälen mot kvinno-rösträtten; huru skulle det ordnas för en kvinna, hvars man försattes i konkurs? Vidare vore myndighets-, värnplikts- och fattigstrecket stöttestenar just för den kvinnliga rösträtten. Talaren tänkte i det senare fallet särskildt på de många änkor, som åtnjuta fattigunderstöd. Utskyldsstrecket skulle möjligen äfven drabba kvinnor, hvars män häfta för oguldna utskyl-der. Alderdomsstrecket drabbade ungdomen, hvars entusiasm väl vore outhärlig i det politiska arbetet, men könsstrecket vore väl ännu hårdare och orättvisare, det lät kvinnorna stå utanför, väntande, åsidosatta, förrådade. Hr Lindhagen slutade med det uttalandet, att under inga förhållanden borde det hvilande rösträttsförslaget biträdas. Först när alla de missförhållanden kommit bort, som dessa streck innebära, blir det rättvisa, och för den måste vi kämpa. Segern är viss, när en sak är rättvis, och strid är lif. Plats för ungdomen och kvinnorna.

Sedan de lifliga applåderna tystnat, framträdde fru Ellen Hagen och talade om proportionell rättvisa. Hon började med att citera ett utlåtande af 1809 års konstitutionsutskott, där det heter, att representationens fullkomlighet hvilar på att förena alla enskildas intressen till gemensam nytta. Talarinnan menade, att i detta de historiska 100-årsminnenas firningstid, borde väl 1909 års konstitutionsutskott hugfästa detta hundra-årsminne genom ett uttalande af det hvilande rösträttsförslagets ofullkomlighet, detta förslag, som utesluter mer än hvarannan vuxen person, kvinnorna såväl som den ej 24-årige mannen. Rättvisan är proportionell, men proportionerna mycket ojämna. För 25 år sedan väcktes den första motionen om kvinnlig rösträtt, sedan dess hafva

ju många följt, de flesta hr Lindhagens. Arbetarepartiet var det första politiska parti som tagit upp kvinnornas sak. Under de 25 år striden nu förts hafva skälen för saken så väl framållits, att argumenteringen emot väl borde vara förbi. De många debatterna och polemikerna i saken borde väl så beredt jordmånen, att intet missnöje från svenska folkets sida skulle kunna vara att befara. Våra lagstiftare borde ej längre afstå från den odödlighet, som beviljandet af den kvinnliga rösträtten skulle gifva dem. Den gärningen skulle i historien sättas med spärrad stil. Det är grymt att säga åt kvinnorna, att de skola vänta, tusenden stå vid svältgränsen, de gamla och de ensamma hafva det ofta så svårt, att det är en skam för vårt land, och våra lagstiftare pruta på några hundra kronors understöd åt en fattig enka, medan miljoner rinna bort som sand mellan fingrarna på grund af bristande kontroll. När kvinnorna komma med, skola barmhärtigare synpunkter och jämnare proportioner blifva gällande. Och kvinnorna, liksom ungdomen, skola föra med sig hänförelsen in i det politiska arbetet. Just genom denna sin förmåga af hänförelse stå de båda närmast i förbund med framtiden, och det är detta som ger dem rätten att vara med.

Det eleganta anförandet hälsades med ihållande applåder.

Den siste talaren, hr Branting, framhöll äfven ungdomens och kvinnornas rätt till deltagande i det politiska lifvet.

Kommunala mellanskolor.

Den redan vid förra årets riksdag af k. m:t framlagda propositionen om kommunala mellanskolor, men då så sent framkomna, att den icke hann att behandlas, återfinnes som antagas kunde i årets statsverksproposition. Under 8:de hufvudtiteln begäres för denna skolreforms genomförande samma belopp, som föreslogs vid 1908 års riksdag. I hufvudsak torde således propositionen föreligga utan ändringar äfven om smärre afvikelser från det äldre förslaget antydast genom departementschefen Hammarskjölds yttrande till statsrådsprotokollet, hvilket utmynnar i följande yrkanden, att k. m:t täcktes föreslå riksdagen:

att, med uteslutande ur riksstaten af det under riksstatsens åttonde hufvudtitel uppförda förslagsanslaget till understöd åt enskilda läroverk, högst 60,000 kronor, och det under samma hufvudtitel upptagna anslaget till högre skolor för kvinnlig ungdom, 380,000 kronor, å nämnda hufvudtitel under rubrik: *Kommunala och enskilda läroanstalter* uppföra ej mindre

ett anslag med titeln: *kommunala mellanskolor* å 85,000 kronor,

ett anslag med titel: *högre flickskolor* å 375,000 kr.:

ett anslag med titel: *enskilda läroverk* å 120,000 kronor och

ett anslag med titel: *enskilda lärarinneseminarier* å 20,000 kronor,

dessas fyra anslag utgörande ett gemensamt reservationsanslag, än äfven

ett förslagsanslag med titel: *lönstillägg åt lärarinnor vid statsunderstödda kommunala och enskilda läroanstalter* å 190,000 kronor.»

Från allmänheten.

Pension åt f. d. familjelärarinnor.

För ett eller annat år sen hade en del herrar och damer ägnat en tanke åt s. k. familjelärarinnor. Dessa lärarinnor, som blifvit anförtrödda att plugga lärdom i andras barn, kunna af sina små löner icke spara något för gamla dagar och ha ingen pension; detta hade man behjärtat och på grund däraf satt sig i spetsen för en insamling för att på så sätt bereda dem ett hem för ålderdomen. Förslaget vann allmän tillslutning och för detta ändamål inköptes Hägerstad slott. En del större firmor skänkte piano, salongs- och matsalsmöblemang jämte serviser af alla slag. Då allt stod färdigt annonserades: att de, som önskade inträde i hemmet där, torde ingifva sin ansökan. Vid närmare förfrågan upplystes: att sökanden borde själf hålla sig med sänglinne, handdukar, servietter, dammdukar, belysning i sofrummet, läkare och medicin samt tvätt och därtill städa sitt rum och erlægga en årsafgift af 400 kr. — Som emellertid tidningarna icke ordnat vidare om ifrågavarande hem, vill det synas som allt hvilade i det tysta.

Utan tvifvel ha de herrar och damer, som arbetat för hemmet ifråga, åsyftat det allra bästa, men om vi gå närmare in på saken, så finna vi säkert, att familjelärarinnorna blefve föga hulpna. Den lärarinna, som ville söka sitt inträde i Hemmet, måste årligen förfoga öfver minst 6 å 700 kr., och den som gör det stannar helt säkert i sin födelsebygd bland släkt, vänner och bekanta; ty såsom äldre stiftar man icke gärna nya bekantskaper. Dessutom får man taga i betraktande, att den, som tillbringat största delen af sitt lif i de mest olika hem, längtar att få framlefva sitt återstående lif bland barndoms- och ungdomsvänner. Däremot skulle helt säkert f. d. familjelärarinnor med stor tacksamhet sett, att alla gåfvor förvandlats till reda pengar och en kassa bildats, ur hvilken de tilldelats en årlig pension. Då hade det blifvit en verklig hjälp, ty märk, de äro inga barn utan äldre, myndiga personer, som nog vilja förvalta sitt pund på bästa sätt, och ha säkert lärt sig vända på slantarna och använda dem rätt.

Om t. ex. en del inflytelserika personer låtit listor cirkulera och hvar och en i sin stad efter råd och lägenhet tecknat större eller mindre summor för att få tillsammans ett kapital, hvars årliga ränta tilldelats ett visst antal f. d. familjelärarinnor: dessa hade då mottagit denna med samma känsla som skollärarinnorna sin årliga pension, utan att känna det som en nådegåfva. Huru många f. d. elev sitter icke som rik fru och skulle kanske gärna lämna sitt bidrag åt en f. d. lärarinna.

Familjelärarinnan försvinner med tiden, få eller inga

vilja ägna sig åt ett så ansvarsfullt kall, som icke lämnar en säker utkomst i framtiden, och de, som ännu finnas, ha helt säkert förtjänt en någorlunda sorgfri ålderdom.

BESCHEIDEN.

Notiser.

Kvinnlig kommunalnämndsledamot. Vid kommunalstämma med Lofö församling den 29 december 1908 valdes till ledamot i kommunalnämnden fru Ebba Holmgren.

Öfver detta val har af arrendator H. Odelberg anförts besvär med yrkande om att valet måtte upphävas, enär han anser det strida mot stadgandet i 42 § om kommunalstyrelse på landet. Hr Odelbergs uppfattning är ovedersägligen riktig — ännu så länge — ity att det hvilande förslaget om rätt för kvinnor att inväljas i kommunala nämnder ju ännu icke stadsfästes af riksdagen. Den obligatoriska egna debetsedeln för gift kvinna är sedan äfven en faktor att räkna med i ett fall som detta.

Folkskoleöfverstyrelsen har i skrifvelse till Stockholms stadsfullmäktige yttrat sig med anledning af hr Kjellgrens m. fl. motion om förslag från nämnder och styrelser rörande tjänster, som kunna besättas med kvinnor. Öfverstyrelsen framhåller, att såväl löne- som pensionsförhållanden för de platser vid öfverstyrelsens expedition, som alternativt kunna tilldelas män eller kvinnor, ordnats med hänsyn till kvinnliga innehafvare. Då det för staden är ekonomiskt fördelaktigt, och lämpliga kvinnliga innehafvare af dessa tjänster kunna erhållas, har öfverstyrelsen ej ansett anledning förefinnas begära dessa platser upptagande i stadens änke- och pupilkassa. Ej heller har styrelsen pröfvat storleken af de löneförmåner, som borde bestämmas för desamma, därest de annonserades lediga för endast manliga sökande.

Undervisning i huslig ekonomi. Stockholms läns hushållningssällskaps förvaltningsutskott föreslår sällskapet att i likhet med landstinget för hvartera af åren 1909—1913 bevilja ett anslag af 1,000 kr. att användas till anordnande af undervisning i huslig ekonomi inom länet.

Vårterminens kurser i samhällslära i Stockholm. Vårterminens kurs, som omfattar *Aktuella frågor i svensk socialpolitik*, börjar fredagen den 5 februari med en föreläsning öfver *Jordfrågan* af borgmästare C. Lindhagen. Följande föreläsningar blifva: 12 febr. *Vattenkraftens socialisering* af frih. Erik Palmstierna; 19 febr. *Ogifta mödrar och deras barns rättsliga ställning*, fil. d:r fru Gulli Petrini; 26 febr. *Emigrationen från Sverige och dess innebörd*, skriftställare E. H. Thörnberg; 5 mars *Staten och den sociala försäkringen*, aktuarien, fil. lic. M. Marcus; 19 mars *Arbetslösheten*, aktuarien, fil. d:r G. Huss; 26 mars, *Arbete och glädje*; lektor O. Ottelin.

Seriekort för vårterminen (8 föreläs.) finnas tillgängliga till ett pris af 2 kr. Enstaka föreläsningar 35 öre. Föreläsningarna äro tillgängliga äfven för icke föreningsmedlemmar, såväl män som kvinnor.

F. K. P. R. i Göteborg har utsändt sitt flygblad n:o 6, hvilket består af en »Dramatisk bagatell i två scener» af Frigga Carlberg. Det är den redan förut i Dagny omnämnda rösträttspjäsen *När begreppen klarna*, hvilken på detta sätt göres tillgänglig för en större allmänhet. Som uppföranderätten säkerligen icke behöfver särskildt utverkas, är det intet som hindrar de olika rösträttsföreningarna landet öfver att med tillhjälp af flygbladet n:o 6 anordna ett kvickt och roligt divertissement och därmed samtidigt slå ett slag för »vår sak».

Svensk sjukskötersketidning har utsändt sitt första ordinarie nummer och därmed börjat utkomma regelbundet. Den presenterar sig i en enkel, men synnerligen tilltalande utstyrelse, och hvad det första häftets innehåll beträffar, så är det alltigenom värdefullt och förträffligt lämpadt för den kår, för hvilken det är afsedt.

Det är den nya tidskriftens speciella uppgift att inom den stora sjuksköterskekåren söka öka solidaritets-känslan, hvilken hittills ej visat sig vara synnerligen stor. Genom flitigt begagnande af det tillfälle till tankeutbyte som tidningen ger, skola sjuksköterskorna säkerligen fostras till större samhörighetskänsla och till insikt af att samarbete utvecklar och skänker framgång.

Redaktören för den nya publikationen, fröken Estrid Rodhe, är själf sjuksköterska samt besjälad af en liflig önskan att genom sin tidning kunna bidra till sjukvårdens och sjuksköterskekårens höjande i vårt land.

Kvinnligt yrkesregister har i år utsändt sin femte årgång, omfattande förutom själfva registret en uppsats om vår föda af d:r Ada Nilsson, af fröken Maria Cederschiöld »Hvad kvinnorna vunnit genom 1908 års riksdag» och slutligen, hvilket är nyheten för året, uppgifter om utbildning, kompetensvillkor, arbetsförhållanden och inkomstmöjligheter för olika yrken. Denna nya afdelning är ännu blott att betrakta som en början, men den har goda förutsättningar att fylla ett behof och ansluter sig nära till ett förträffligt exempel, den s. k. Englishwoman's Year-book.

Föreningsmeddelanden.

Fredrika-Bremer-Förbundskretsen Malmö—Lund med omnejd hade hållit sammanträde i Malmö, under ordförandeskap af fröken Ebba Lindencrona, hvarvid fru Alida Ekelund föreläste om »Några drag ur den moderna ungdomsvården», särskildt uppehållande sig vid amerikanska ungdomsklubbar samt liknande arbete bland svensk ungdom, som utföres af fröken Cecilia Milow vid Kungsholmens ungdomsklubb i Stockholm och af fröken Kruse i Karlskrona.

Under den på föredraget följande diskussionen framgick att lifligt intresse förefanns för bildandet af en ungdomsklubb äfven i Malmö för tillvaratagandet af den hemlösa eller den från de sämst lottade hemmen kommande ungdomen.

Vid Västerås F. K. P. R:s januarimöte höll fru Maja Strandberg föredrag om rösträttskongressen i Örebro, uppvaktningen hos konungen samt festen på skansen. Föredraget gjorde starkt intryck på de öfver 200 deltagarne i mötet, och 16 nya medlemmar antecknades i föreningen. Efteråt vidtog ett angenämt samkväm.

Breflåda.

Lisa. Om tiden så tillåter, skola vi skriva i den af Eder omnämnda tidningen.

Våra ärade läsare
 uppmanas vördsamt att särskildt nu i början af det nya året ifrigt verka för DAGNYS spridning genom värfvande af nya prenumeranter.

FRÅGOR OCH SVAR.

Hvar kan man prenumerera på Dagny?

I landets alla postanstalter och boklädor kan man beställa huru många ex. som helst.

Skall man alltid prenumerera å dessa ställen?

Ja, ifall man önskar endast 1, 2, 3 eller 4 ex. skall man *alltid* göra det.

Hvad kostar Dagny i postanstalter och boklädor?

Dagnys postprenumerations- och boklädspris är kr. 4:50 för $\frac{1}{2}$, 2:50 för $\frac{1}{4}$ och 1:25 för $\frac{1}{8}$ år.

Hvilka villkor erhålla prenumerantsamlare å Dagny?

Den, som samlar minst 5 prenumeranter, erhåller en provision af kr. 1:— för hvarje helårs-, 50 öre för hvarje haltårs- och 20 öre för hvarje kvartalsprenumerant.

Huru skall man förfara för denna provisions erhållande?

Sedan man samlat *minst* 5 prenumeranter, går man tillväga på ett af följande sätt:

- 1) *Antingen*: Genom insändandet af prenumerationsavgiften med afdrag af provisionen beställer man det behöfliga antalet ex. (hur många som helst, men *alltid minst 5*) direkt från Dagnys exp., Stockholm, som under samlarens adress i ett och samma paket sänder *alla* beställda ex. Samlaren har då att ombesörja utdelningen till de samlade prenumeranterna.
- 2) *Eller*: Man prenumererar å närmaste postkontor (ej anorstädes) för de samlade prenumeranterna, detta under hvars och ens adress, begär postens kvitto å samtliga erlagda afgifter, tillställer oss detta kvitto, då vi omgående pr postanvisning sänder samlaren den stadgade provisionen.

Hvar, och till hvilket pris kan man nummervis lösa Dagny?

I städernas tidningskontor och cigarraffärer samt hos Dagnys kommissionärer i landsorten. Pris 10 öre pr nummer.

Alla skrivelser rörande expeditionens adresseras:

**DAGNYS EXPEDITION,
STOCKHOLM.**

PLATSSÖKANDE.

(Platssökande få sina annonser införda i Dagny för halftva priset eller 7 $\frac{1}{2}$ öre pr mm.)

BILDAD UNG DAM med de bästa referenser söker plats som sällskap och hjälp i sin familj. Genomgått elementarläroverk, Upsala fackskola, samt vistats ett år i Tyskland! Närmare upplysningar genom Stockholms Uthyrningsbyrå, Kungsträdgårdsgatan 12. Allm. tel. 23580. Riks 129 07.

UNG FLICKA af god familj, som genomgått fem månaders kurs i Karlskoga Praktiska skola, söker plats att gå frun tillhanda. Önskar anses som medlem af familjen. Svar motses tacksamt till »Marianne», Ludvika, p. r.

PLATS ÖNSKAS som hjälp och sällskap af yngre flicka, som genomgått handelsskola samt är kunnig i sömnad. Svar märkt »Familjemedlem 20», Eskilstuna p. r.

VÄRDINNEPLATS sökes nu eller till våren af ung flicka hos änkan eller ungherre i Sthlm. Sökanden är skicklig i matlagning samt äger goda förutsättningar att ordentligt förestå och sköta ett hem på egen hand. Svar till »Musikalisk 23 år», Vimmerby p. r.

VÄRDARINNA OCH SÄLLSKAP hos äldre person önskas med första af bildad allvarlig flicka, med vänl. sätt. Exam. i sjukvård o. huslig. Små pret. Goda ref. Sv. t. »Hem», tidningskont. Kungsgat. 14, Stockholm.

RENSKRIFNING eller andra skrifögromål önskas af bildad Dam med vacker stil och flerårig vana i kontorsgromål. Svar till »M. C. T.», Tidningskontoret 63 Odengatan.

UNG bildad flicka, villig deltaga i allt arbete, söker plats att lära matlagning. Fritt vivre önskas. Svar till »19 år», under adr. S. Gumælii Annonbyrå, Stockholm f. v. b.

= Annonnsförmedlare, =

pålitliga och välrekommenderade,

önskas för Dagny såväl i landsor-

ten som hufvudstaden. Anmälan å

**DAGNYS EXPEDITION,
Drottninggatan 54, Stockholm C.**

EXAMINERAD SJUKSKÖTER-ska med goda betyg och rekommendationer önskar plats, helst i sjukstuga eller sjukhem. Svar till »Sköterska», Karlskrona p. r.

EN 22-årig landbrukaredotter önskar plats i familj, helst i Stockholm eller dess närhet. Har ej förut innehaft plats, men genomgått en 3 mån. kurs uti Nya hushållsskolan, därifrån ett fint betyg finnes. Är äfven kunnig i linnesömnad och enklare klädsömnad. Svar emotses tacksamt af »M. A.», Eds Bruk.

20-ÅRIG BÄTTRE FLICKA, som genomgått 8-klassigt läroverk, önskar plats på kontor eller i familj vara behjälplig med förekommande göromål. Svar emotses tacksamt till »Villig och pålitlig», Gumælii Annonbyrå, Malmö.

YNGRE FRUNTIMMER med vana vid skrifögromål söker 5—8 timmars daglig tjänstgöring. Svar till »Mycket intresserad», Dagens Nyheter's Hufvudkontor.

SOM SEKRETERARE eller dylikt önskas plats af ung, språkkunnig stenograf och maskinskrifverska. Svar till »A. N. 09», Dagens Nyheter, Gust. Ad. torg.

PLATS I STOCKHOLM eller dess närhet på landet sökes nu genast af enkel, bildad, barnkär 26 års flicka, att läsa läxor med barn, deltaga med sömnad, lättare göromål, genomgått läroverk, är undervisningsvan, musikalisk, talar tyska, goda betyg. Nya Inack. Byrån Brunkebergsg. 3 B. Allm. Allm. 150 67. Riks 21 28.

LEDIGA PLATSER.

SPRÅKKUNNIG, ung Dam, med elementarskolebildning o. minst ett års praktik å skrifmaskin, erhåller förmånlig anställning nu genast eller 1 Februari. Svar, märkt »Energi», till Dagens Nyheter's Hufvudkontor.

HUSMODER sökes till Nya Läns-lasarettet i Uddevalla. Sökanden, som bör vara praktiskt duglig och bildad, skall handhafva persedelförrådet, öfva uppsigt öfver köket samt främja ordning och hemtrefnad. Tillträde 1 april eller förut. Svar med uppgift om ålder, referenser och intyg samt löneanspråk adresseras till Länslasarettet, Uddevalla.

FÖRMÄNLIG KONTORSPLATS med begynnelölön 50 kr. pr månad och förhöjning efter förtjänst finnes för fruntimmer om 25—40 år, i besittning af punktlighet, ordningssinne, arbetsförmåga, snygg handstil, färdighet i maskinskrifning samt intresse för sitt arbete. Endast den som är i besittning af ofvanstående egenskaper svare till »10—4», Dagens Nyheter, Gustaf Adolfs torg.

IREBLT HEM och liten familj hvarest kokerska och husjungfru finnes är plats ledig med god lön för en proper flicka med godt sätt och lynne att gå frun tillhanda. Måste vara kunnig i sömnad och servering samt förete förstklassiga rekommend. Svar till »Strandvägen» under adress S. Gumælii annonsbyrå, Sthlm, f. v. b. med utförliga uppgifter.

KVINNLIG KORRESPONDENT, rutinerad maskinskrifverska, som skrifver svenska, tyska och engelska språken korrekt och ledigt, erhåller plats å större kontor. Svar med uppgift om ålder, löneanspråk och tid för tillträde torde inlämnas under »Säker arbetsgivare», S. Gumælius' Annonbyrå.

IOFFICERSHEM I STOCKHOLM får enkel, bildad, barnkär flicka plats, för tillsyn af tre barn, ålder 7, 5, 4 år. Bör ha föräldrahem eller anhöriga i Stockholm för att bo där. Nya Inack. Byr. Brunkebergsg. 3 B.

**Rodenstamska
Slöjd- och Hushållsskolan,
Hudiksvall.**

Husmoderskurs. Skolköksläroinnekurs. Slöjdläroinnekurs. Hemslöjds- och Växtfärgningskurs.

Magplågor,

hufvudvärk, hämorrhoider m. fl. obehag förekomma ofta i förening med **trög afföring**. Ett mycket verkamt medel till lindrande här af har Salubrin visat sig vara, då det användes på sätt, som enligt bruksanvisningen befunnits ändamålsenliga, men för att botande skall kunna äga rum fordras att lefva rationellt och iakttaga läkares föreskrifter. Salubrin tillhandahålles i Parfym-, Speceri- och Färgaffärer. I parti hos *Geijer & Co., Stockholm.*

Om inte Raja

vore den *elegantaste* och *starkaste* strumpa i marknaden, skulle icke omsättningen vara i stadigt stigande.

Besök **A.-Bol. Strumpfabriken Rajas** Fabriksbod, Gamla Kungsholmsbrog. 13.

Betydlig Prisnedsättning!

Från nu och till 1 maj 1909 realiseras *omkring 300 olika värdefulla uppbyggelse-, berättelse- och bilderböcker* samt *kalendrar* till betydligt nedsatta priser.

Särskildt fästes uppmärksamheten härpå för dem, som behöfva lämpliga böcker till bokpåsar för sjömän samt till *söndags-skole-, ungdoms- och sockenbibliotek.*

Katalog sändes på begäran gratis och franko.

A.-B. Evang. Fosterlands-Stiftelsens Förlags-Expedition,
STOCKHOLM 3.

"Creme de Cholepalmine"

ANTISEPTISKT HUDMEDEL
i tuber à 75 och 30 öre.

Till salu å apotek samt hos speceri-, färg-, parfym-, sybehörs-, pappers- och bokhandlare m. fl.

LARS MONTÉN, Stockholm.

Kvinnliga juridiska byrån

Vallingatan 12.
A. T. 183 36.

Boutredningar, Inkasseringar, Förlikningar, Rättegångar, Egendomsförsäljningar, Affärsöverlåtelser, Legala handlingars uppsättande, Juridiska uppdrag af alla slag. Kontorstid kl. 1/2 10—4.

Ågdatorps Trädgårdsskola för kvinnor

börjar 10:de sommarkursen den 1 April.

Prospekt och närmare upplysningar lämnas af

Fröken I. Schmidt, Karlshamn.

- Syster Agdas Sjukhem - Brahegatan 56.

Allm. Tel. 52 57.

Riks. Tel. 97 07.

— **Förstklassigt Privat Sjukhem.** —

Tyst och sundt beläget. Omsorgsfull sjukvård, trefliga rum.
God mathållning.

- Folkskolans Barntidning -

utgifven och redigerad af *STINA QUINT*, utkommer 1909 i sin adertonde årgång.

Ett rikt illustrerad nummer hvarje vecka, 36 veckor under året.

Bästa och lämpligaste läsning för barn af alla samhällsklasser.
Prenumerera å närmaste postkontor. Pris för helt år Kronor 1:65, halft år 90 öre.

Kvinnliga arbetsområden.

Utbildningskurser m. m.
Muntliga och skriftliga
upplysningar genom

**Fredrika-Bremer-För-
bundets byrå,**
54 Drottninggatan.

Stipendium.

Från **Fredrika Bremer-Förbundets Allmänna Stipendiefond** utdelas för år 1909 ett resestipendium å kronor Femhundra (500) för studier af landthushållningsskolor för kvinnlig ungdom.

Ansökan ställes till **Fredrika-Bremer-Förbundets stipendienämnd** Stockholm, innan 15 Februari åtföljd af kompetensintyg, studieplan för resan, präst- och läkarebetyg, samt andra handlingar sökande vill åberopa.

Stockholm i januari 1909.

Stipendienämnden.

➔ Ett kaffes arom ➔

är till stor del beroende på konstruktionen af de maskiner, på hvilka det är rostadt, ju bättre maskiner man använder vid rostningen, desto mera fullkomligt utvecklas aromen, under det alla ohälsosamma ämnen aflägsnas.

➔ **Karlbergs Specialblandning å 1: 50 pr kg.**

består af flera ädla kaffesorter sammanblandade samt rostaras på nutidens förnämsta rostningsmaskin i eget förstklassigt rosteri.

OBS.! Renaste smak, högsta arom samt mest omtyckta kaffe i marknaden. Till landsorten mot efterkraf.

K. W. Karlberg

Mäster-Samuelsgatan 10,
(hörnet af Norrlandsg.)
Kaffeaffär En gros & en Detail.

Fredrika-Bremer-Förbundet: Drottninggatan 54.

Rikstel. 27 62. Förbundets byrå öppen 11—4. Allm. tel. 48 16.

Fredrika-Bremer-Förbundets Sjuksköterskebyrå: Tunnelgatan 25.

Rikstel. 68 98.

Allm. tel. 82 11.

Innehållsförteckning.

Dagens nummer innehåller:

Eva Bonnier. Några minnesord. Af *Hanna Pauli.*

Moderskapsförsäkring. I. Af *M. Anholm.*

Årets motioner.

Myrornas barn.

En vädjan från de amerikanska kvinnorna till de svenska i rösträttsfrågan.

Utlandet.

Svenska Slöjdföreningens tidskrift. Årg. IV. Af *Ellen Lundberg, f. Nyblom.*

Jeanne d'Arc — en kvinnlig riddare. I. Af *Sigrid Platen.*

Skåneförbundets årsmöte. Af *G. Linder.*

Tvåne tal för den kvinnliga rösträtten.

Kommunala mellanskolor.

Från allmänheten.

Notiser.

Föreningsmeddelanden.

Breflåda.

Prenumeration å Dagny sker å närmaste postanstalt
eller bokhandel.